

ГРАМАТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Кілиб О., студент, Зуєнко Т.М., ст. викладач, КІ СумДУ

Грамматика – це засіб вивчення іноземної мови, а не мета. Зокрема мета вивчення граматики при навчанні читанню та перекладу англійської спеціалізованої літератури – прокласти шлях до розуміння інформації, що міститься в текстовому матеріалі. Тому вважається за необхідне ознайомити студентів з граматичними особливостями науково-технічної літератури. Існують певні загальні закономірності співвідношення та відповідності граматичних форм і конструкцій мов оригіналу і перекладу.

Метою даної роботи є виявлення граматичних проблем перекладу науково-технічних текстів. Відповідно до мети вирішувались такі завдання: огляд потоку текстів науково-технічного стилю з метою їх подальшого аналізу та перекладу; класифікація груп граматичних труднощів перекладу англійських науково-технічних текстів; аналіз способів перекладу українською мовою англійських науково-технічних текстів. Використовувались такі методи дослідження: суцільної вибірки; комплексного граматичного аналізу; типологічного аналізу. Саме розбіжності в будові мов, у наборі їхніх граматичних категорій, форм та конструкцій і становлять першу велику групу граматичних труднощів перекладу.

Друга група граматичних труднощів перекладу пов'язана з різним обсягом змісту подібних у двох мовах форм і конструкцій.

Третю групу граматичних труднощів перекладу складають ті граматичні явища мови тексту оригіналу, що мають відмінні від відповідних граматичних явищ мови перекладу функціональні характеристики.

Тільки незначна частка англійських та українських висловлювань має ідентичну синтаксичну структуру та порядок компонентів і тільки у такому випадку англійські висловлювання можуть перекладатися відповідними українськими висловлюваннями без застосування граматичних трансформацій. Такий переклад називається "дослівним" або "послівним". Його слід відрізнити від граматично буквального перекладу. Грамматичний буквализм призводить не тільки до

порушення норм мови перекладу, а й до різних викривлень у передачі смислу оригіналу.

Під граматичною перекладацькою трансформацією розуміється зміна граматичних характеристик слова, словосполучення або речення у перекладі. Розрізняють п'ять основних видів граматичних трансформацій: перmutація (перестановка), субституція (заміна), додавання, вилучення та комплексна трансформація. Перестановка — це граматична трансформація, внаслідок якої змінюється порядок слів у словосполученні або реченні.

Перестановки нерідко супроводжуються іншою граматичною трансформацією — заміною, внаслідок якої змінюються граматичні ознаки словоформ (наприклад, замість форми однини у перекладі вживається форма множини). Наприклад: Much work has been done on the problem. З цієї проблеми написано багато праць.

Додавання - це граматична трансформація, внаслідок якої в перекладі збільшується кількість слів, словоформ або членів речення. Наприклад: There are many different applications of this material. Цей матеріал застосовується у багатьох різних галузях.

Вилучення — це така граматична трансформація, внаслідок якої в перекладі вилучається певний мовний елемент (нерідко це плеонастичне слово, словоформа, член або частина речення): The explosion was terrible while it lasted. Вибух був жахливий.

Комплексна граматична трансформація включає дві або більше простих граматичних трансформацій, наприклад, коли під час перекладу одночасно здійснюються перестановка та додавання:

The motor was found to stop within 2 seconds. Виявилось, що електромотор зупиняється протягом двох секунд.

Вміння та навички перекладацьких трансформацій становлять істотний компонент компетенції перекладача, і тому їх виробленню та правильному застосуванню слід надавати належної уваги. Застосування трансформацій у перекладі має спрямовуватися на адекватну передачу смислу оригіналу та враховувати норми мови перекладу. Обов'язково використовуються трансформації при перекладі відсутніх в українській мові граматичних явищ англійської мови.